๓๑-๖๖

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของโฆษณาทางการเมือง ที่มีต่อพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ลงคะแนนเสียง และการตอบสนองของผู้ลงคะแนนเสียงต่อการใช้ ประเด็น และ ภาพลักษณ์ ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง และทราบถึงสื่อหาเสียงที่มีประสิทธิผลต่อพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในประเด็นต่างๆดังนี้ คือ

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา

2. ทัศนคติต่อการเมืองและพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
   2.1 ทัศนคติต่อการเมือง พรรคการเมือง และนักการเมือง
   เพื่อทราบว่าผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมีทัศนคติที่เป็นบวกหรือลบต่อการเมือง พรรคการเมือง และนักการเมืองคนใดเป็นพิเศษหรือไม่ โดยข้อมูลที่ได้สามารถใช้วิเคราะห์ความสอดคล้องของพฤติกรรมทางการเมืองของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้
   2.2 พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
   ศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงของผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น และมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยแค่ไหน เช่น การสนใจติดตามข่าวสารการเมือง การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการลงคะแนนเสียง
   3.1 อิทธิพลจากการสื่อสารและสิ่งแวดล้อม

3.1.1 อิทธิพลจากการสื่อสาร

- การรณรงค์ทางการเมือง (political communication) ได้แก่ การปราศรัยหาเสียง โฆษณาทางการเมืองในสื่อต่างๆ
- การสื่อสารโดยกลุ่ม (group Communication) ได้แก่ ผู้นำความคิดเห็น (opinion leader)

3.1.2 อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม

- กลุ่มอ้างอิง (reference group) ได้แก่
  Primary Group เช่น ครอบครัว เพื่อน เพื่อนร่วมงาน
  Secondary Group เช่น กลุ่มสมาชิกต่างๆ ความเป็นคนท้องถิ่น
- สถานการณ์ในขณะนั้น เช่น กระแสสังคมที่เอื้ออำนวยให้กับกลุ่มบุคคลหรือพรรคการเมืองใดเป็นพิเศษ

3.2 การตอบสนองต่อประเด็น (issue) เช่น ด้านเศรษฐกิจ แรงงาน การศึกษาต่างประเทศ สาธารณสุข การจราจร เป็นต้น

3.3 การตอบสนองต่อภาพลักษณ์ (image) ได้แก่

- บุคลิกลักษณะของผู้สมัคร ได้แก่
  บุคลิกภาพภายใน - ความซื่อสัตย์ ความเป็นผู้นำ ความมีวิสัยทัศน์ ความเป็นกันเอง ฯลฯ
  บุคลิกภาพภายนอก - ผลงานที่ผ่านมา การเป็นที่ยอมรับทั้งต่างประเทศและในประเทศ ฯลฯ
- การวางตัว เช่น การให้สัมภาษณ์ การพูดจา การแต่งกาย
- ประวัติความเป็นมา ได้แก่ ประวัติทางการศึกษา
- พรรคการเมืองที่สังกัด
- รูปร่างหน้าตา

4. ศึกษาถึงประสิทธิผลของสื่อหาเสียงแต่ละชนิด ได้แก่ การปราศรัยในที่ชุมชนและทางโทรทัศน์ โฆษณาใน น.ส.พ. , โทรทัศน์ , วิทยุ แผ่นพับ , ใบปลิว ป้ายประกาศ โปสเตอร์ อื่นๆ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

- วิธีการเลือกตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เพศชายและหญิงอายุ 18 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากร ตามประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกรายจังหวัด ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2540 พบว่า ประชากรชายและหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร อายุ 18 - 48 ปีขึ้นไปดังกล่าว มีจำนวนทั้งสิ้น 4,198,946 คน

- วิธีการสุ่มตัวอย่าง

จะใช้วิธี Area Sampling แบบ Multistage Area Sampling ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ จะทำการแบ่งกรุงเทพมหานครออกเป็น 13 เขต โดยยึดหลักการแบ่งเขตเลือกตั้งในกรุงเทพมหานครออกเป็น 13 เขตเลือกตั้ง ตามการแบ่งเขตเลือกตั้งในระดับจังหวัด ปีการเลือกตั้ง 17 พฤศจิกายน 2539 เป็นกรอบของการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

เขต	1	เขตดุสิต เขตบางซื่อ เขตราชเทวี
	2	เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตปทุมวัน
	3	เขตพญาไท เขตจตุจักร เขตลาดพร้าว
	4	เขตพระโขนง เขตประเวศ เขตสวนหลวง
	5	เขตห้วยขวาง เขตคลองเตย เขตดินแดง เขตคลองเตย - คลองตัน เขตคลองเตย - พระโขนง
	6	เขตยานนาวา เขตสาธร เขตบางคอแหลม เขตคลองเตย - คลองเตย เขตคลองเตย - คลองเตยเหนือ
	7	เขตบางกะปิ เขตบึงกุ่ม
	8	เขตธนบุรี เขตคลองสาน
	9	เขตบางขุนเทียน เขตจอมทอง เขตราษฎร์บูรณะ
	10	เขตบางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน
	11	เขตภาษีเจริญ เขตบางกอกใหญ่ เขตหนองแขม
	12	เขตบางเขน เขตดอนเมือง
	13	เขตหนองจอก เขตมีนบุรี เขตลาดกระบัง

จากนั้นใช้วิธี simple random sampling คัดเลือกเขต 3 เขตที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่

เขต	1	เขตดุสิต เขตบางซื่อ เขตราชเทวี
เขต	3	เขตพญาไท เขตจตุจักร เขตลาดพร้าว
เขต	12	เขตบางเขน เขตดอนเมือง

และใช้วิธี convenience sampling อีกครั้ง โดยการ intercept เพื่อคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากชุมชนในเขตที่เลือกมาอีกครั้งหนึ่ง

- ขนาดของตัวอย่าง

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และกำหนดให้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง คือ 0.05 เมื่อนำมาคำนวณหาขนาดของตัวอย่างจากสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ขนาดของตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 400 ราย เป็นขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม ภายใต้ข้อจำกัดในด้านงบประมาณและเวลาในการศึกษาครั้งนี้ โดยตัวแปรที่นำมากำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างให้ใกล้เคียงกันมีดังนี้

1. เพศ

เพศชาย 48 % จำนวน 192 คน
เพศหญิง 52 % จำนวน 208 คน

2. อายุ	18 - 32 ปี	(34 %)	จำนวน 136 คน
	33 - 47 ปี	(33 %)	จำนวน 132 คน
	48 ปีขึ้นไป	(33 %)	จำนวน 132 คน

ทั้งนี้ จำนวนเพศชายและหญิง รวมทั้งจำนวนคนในแต่ละช่วงอายุดังกล่าว คิดจากสัดส่วนของเพศและอายุที่เป็นสัดส่วนจริงของจำนวนประชากรที่นำมาเป็นกรอบของการสุ่มตัวอย่าง

<u>เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย</u>

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (questionnaire) โดยแบบสอบถามดังกล่าว ประกอบด้วย คำถามแบบปลายเปิด (open - ended questions) และคำถามแบบปลายปิด (close - ended questions) ซึ่งโครงสร้างคำถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จังหวัดที่เกิด จังหวัดที่พักอาศัยเป็นการถาวร และจังหวัดที่พักอาศัยในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเมืองและพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ว่ามีความสนใจในการติดตามข่าวสารการเมือง และมีทัศนคติต่อนักการเมืองและพรรคการเมืองอย่างไร รวมไปถึงการไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงด้วย

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ได้แก่ อิทธิพลจากการสื่อสาร ได้แก่ โฆษณาทางการเมือง รวมไปถึงปัจจัยภายในตัวผู้ลงคะแนนเสียง และปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับประเด็นและภาพลักษณ์

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสื่อหาเสียงแต่ละประเภท

สำหรับการสอบถามความคิดเห็นต่อข้อความเกี่ยวกับอิทธิพลของโฆษณาทางการเมืองและภาพลักษณ์ของนักการเมือง กำหนดรูปแบบของแบบสอบถามโดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
เฉยๆ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

การสอบถามถึงอิทธิพลของการปราศรัยหาเสียง โฆษณาของพรรคการเมือง การให้ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ บทความทางหนังสือพิมพ์ รวมไปถึงการแลกเปลี่ยนความเห็นเรื่องการลงคะแนนเสียงกับบุคคลใกล้ชิด ภาพลักษณ์ด้านต่างๆของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ

ประสิทธิผลของสื่อหาเสียง ที่มีต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

<u>การทดสอบเครื่องมือ</u>

ผู้วิจัยทดสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบว่าผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจคำถาม และตอบคำถามได้ถูกต้องแล้ว หลังจากทำการทดสอบดังกล่าวแล้ว จึงได้มีการปรับเปลี่ยนคำถามอีกครั้ง เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์มากที่สุด

<u>การเก็บรวบรวมข้อมูล</u>

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรอายุ 18 - 48 ปี ขึ้นไป ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 400 ราย ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 9 มีนาคม 2542 โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยที่ทำการสัมภาษณ์จะออกไปเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้ผ่านการทดสอบแล้ว เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจเช็คความถูกต้องครบถ้วน โดยคัดแบบสอบถามที่มีข้อผิดพลาดทิ้งไป และทำการสัมภาษณ์ใหม่ทดแทน

<u>การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล</u>

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามนำไปลงรหัสและประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Window และวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงปริมาณ อธิบายความแตกต่างของข้อมูลในลักษณะต่างๆ เช่น เพศ อายุ การศึกษา ฯลฯ โดยใช้ตารางแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าไค - สแควร์ (chi-square)